

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN, ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN VE ÖĞRENCİ VELİLERİNİN PANDEMİ SÜRECİNDEKİ UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Görkem AKGÜL¹

Mehmet ORAN²

Öz

Bu çalışma, Uşak il merkezindeki ortaokullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüş ve düşünceleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın orijinal tarafı konunun güncel olması ve alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Uşak il merkezindeki ortaokullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeni, 15 ortaokul öğrencisi ve 15 ortaokul öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenler, öğrenciler ve veliler amaçsal örneklem yönteminden kolay ulaşılabilir veya elverişli örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırmada katılımcılara yarı yapılandırılmış mülakat formu uygulanmıştır. Mülakat formunun hazırlanmasında sosyal bilgiler alanında 3 uzman akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşüne başvurulmasındaki amaç, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırmaktır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar Microsoft Office Word dosyasına aktarılarak metin haline getirilmiş ve kodlama metodu ile benzer veriler bir araya getirilerek içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonunda öğrenciler yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime kıyasla daha faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler pandemi sürecinde okul ortamını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini özledikleri dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ve velilerin pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin ifadeleri değerlendirildiğinde, ortak bir fikir birliğine varamadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, uzaktan eğitim, pandemi

* Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Oran'ın danışmanlığında Görkem Akgül tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Uşak Üniversitesi, akgl.gorkem@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mehmet.oran@usak.edu.tr

VIEWS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS, OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS AND STUDENT PARENTS ABOUT DISTANCE EDUCATION DURING THE PANDEMIC PROCESS

Abstract

This study aimed to reveal the opinions of social studies teachers, middle school students and their parents working in Uşak central secondary schools on distance education during the pandemic process. The original aspect of this study is that the subject is up-to-date and it is thought to contribute to its field. The phenomenology model, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group of the research consists of 15 social studies teachers, 15 middle school students and 15 middle school student parents working in Uşak central secondary schools. Teachers, students and parents participating in the study were determined according to the easily accessible or convenient sampling method from the purposeful sampling method. A semi-structured interview form was applied to the participants in the study. In the preparation of the interview form, 3 expert academicians in the field of social studies were consulted. The purpose of seeking expert opinion is to increase the validity and reliability of the research. The data obtained in the research were transformed into text by transferring to a Word file in the computer environment and subjected to content analysis by combining similar data with the coding method. At the end of the study, the students stated that face-to-face education is more beneficial than distance education. When the statements of the teachers and parents participating in the study regarding distance education during the pandemic process were evaluated, it was found that they could not reach a common consensus.

Key Words: Social studies, distance education, pandemic

1. GİRİŞ

Bu çalışma pandemi, virüs, uzaktan eğitim gibi farklı alanlardaki pek çok kavramı bir araya getiren güncel bir çalışma olmuştur. Araştırmayı daha iyi idrak edebilmek ve aynı zamanda analizini daha da kolaylaştırabilmek adına bu kavramların açıklanması gerekmektedir. Bu yüzden araştırmanın bu bölümünde çalışmanın önemli konuları hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir.

Eğitim sektörü de dünyadaki gelişmelerden ve değişimlerden etkilenmektedir. Böylece insanların kendini geliştirme, yeniliklere uyum sağlama, çağdaş yaşama ayak uydurabilme gereksinimlerine karşılık okullardaki teknolojik ilerlemeyle birlikte eğitim öğretimde uzaktan eğitim adı verilen sistem uygulanmaya başlanmıştır (Gökçe, 2008: 1).

Uzaktan eğitim sistemi pek çok farklı metotla uygulanan bilgiyi, beceriyi, kazanımı ve donanımı alma ve öğretme yöntemlerinden biridir. Uzaktan eğitim en geniş kapsamlı bakış

açısıyla tarif edilecek olursa; birbirinden farklı yerlerdeki aktarıcı ile alıcı arasındaki etkileşimi teknolojinin yardımı sayesinde kuran bir sistemdir (Yadigar, 2010: 10). Uzaktan eğitim, öğretene ile öğrenen kişilerin farklı mekanlarda olması sebebiyle bilgiyi alan ile bilgiyi veren arasındaki karşılıklı etkileşimin internet, bilgisayar, tablet, akıllı telefon, televizyon, video konferans gibi araçların kullanılmasıyla uygulanmaktadır. Böylece öğrencilere diledikleri süreçte, arzu ettikleri mekanda, istedikleri eğitim fırsatı sunulmaktadır (Koçdar, 2006: 23).

Uzaktan eğitimi üç ana özellikle özetleyebiliriz. Bunlar: Farklı koşullar içerisinde olan büyük insan topluluklarının faydalanabilmesi, insanın kendi kendine öğrenmesi ve öğrenende sorumluluk bilincini geliştirmesidir. Bütün bu sayılan özellikleri barındırması açısından, insanların farklı arzu ve beklentileri karşılayabilmesi bakımından düşünülürse uzaktan eğitim sisteminin oldukça verimli ve yararlı bir sistem olduğunu söylemek mümkündür (Hızal, 1983: 71).

Teknolojinin her alanda olduğu gibi eğitim alanına girmesiyle birlikte uzaktan eğitim konusu insanların ve toplumların alışkanlıklarını değiştirebilmekte, öğrenme-öğretme sürecinde ortaya çıkan yeni olanak ve kriterlere uyum sağlamaya neden olabilmektedir. İnsanların alışkanlıklarını günlük rutinlerini değiştirmeye zorlayan bazı istem dışı gelişen olaylar ortaya çıkabilmektedir. İnsanların sosyal hayatlarını sekteye uğratan, onların alışkanlıklarını değiştirmeye zorlayan olaylar deprem, sel, heyelan, yangın gibi doğal afetler ve geniş çaplı savaşlar olabildiği gibi bütün dünyayı etkileyen pandemiler de olabilir.

Pandemi dünyadaki bütün insanları ciddi şekilde etkileyen ve çok bulaşıcı bir şekilde yayılan, bulaştığında bazı insanları öldüren salgınlardır. Günümüzde güncel olarak yaşadığımız COVID-19 pandemi sürecini dünya tarih boyunca dönem dönem zorlu şekillerde yaşamıştır. Pandemi anlam olarak dünya çapında olan salgın, bulaşıcı ve öldürücü hastalık demektir. Geniş çaplı ilk pandemi ise 1580 senesinde Asya, Doğu Afrika ve Avrupa da ortaya çıkmıştır. (Çıkman, 2011: 4-15).

Her anlamda gelişen ve değişen dünyadaki teknolojinin ve bilimin önemini pandemi gibi zorlu süreçlerde daha fazla hissedilmektedir. Pandemi süreci gibi insanların ve özellikle

çocukların toplu olarak bir arada bulunmasının sağlık açısından oldukça riskli olduğu dönemlerde teknolojiyi eğitime başarılı bir şekilde entegre edebilmek oldukça önemlidir. Uzaktan eğitim sayesinde pandemi gibi eğitimi sekteye uğratabilecek olaylarda eğitim öğretime ara verilmeden devam edilmesi olanağı sağlanabilmektedir.

2.1. Amaç

COVID-19 pandemisi sebebiyle eğitim-öğretim kurumlarının hemen hemen hepsi pandemi sürecinde yüz yüze eğitimi askıya alıp, uzaktan eğitim faaliyetlerine geçmek zorunda kalmıştır. Karşılaşılan bu zor durum karşısında eğitim-öğretim kurumları bilişim teknolojileri vasıtasıyla yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerine uyum sağlayıp, eğitim-öğretim programlarını yenileme ve geliştirme girişiminde bulunmuşlardır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin içinde bulunan öğretmenler, öğrenciler ve veliler de bu olumsuz durumdan ister istemez etkilenmişlerdir. Ancak eğitim-öğretim sürecini devam ettirmek adına ellerinden gelen gayreti sarf etmekten de çekinmemişlerdir. Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini, düşüncelerini ve tutumlarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır:

- Pandemi sürecinde uzaktan eğitime dair düşünceler nelerdir?
- Pandemi sürecinde uzaktan eğitim konusunda Türkiye'deki internet alt yapısı ve teknik bilgi donanımı nasıldır?
- Pandemi sürecinde uzaktan eğitimde derslerde kullanılan yöntem ve teknikler nelerdir?
- Pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları nelerdir?
- Pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları nelerdir?
- Pandemi sürecinde uzaktan eğitimde öğrenci motivasyonları nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama araçları, verilerin analizi yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma modellerinden fenomenoloji modeli kullanılmıştır. Fenomenoloji modelinde, farkında varılan ancak detaylı olarak bilgiye vakıf olunamayan konular ile ilgili yapılan bilimsel araştırmalar söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 72).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Uşak il merkezindeki ortaokullarda görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeni, 15 ortaokul öğrencisi ve 15 ortaokul öğrenci velisi oluşturmuştur. Bu seçimde öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin mülakat sorularına verebilecekleri yanıtlar göz önünde bulundurulmuştur. Amaçsal örneklem yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir veya elverişli örneklem yöntemine başvurulmuş bu çalışmada; kolay olanı seçmek, çaba, zaman ve maddiyattan tasarruf sağlamak asıl amaçtır (Baltacı, 2018: 246). Amaçsal örneklem yönteminde bilgi bakımından zengin durumlar tercih edilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu, ses kayıt cihazı, bilgisayar, kalem, silgi gibi materyaller kullanılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması ve verilerin analizinde ilk olarak alan yazın taraması yapılmıştır. Alan yazın taramasında belirlenen konu ile ilgili alan yazındaki eksik bilgileri gidermek adına farklı kaynak ve dokümanlardan faydalanılarak verilerin toplanması mevzu bahistir (Timmins ve McCabe, 2005: 41-42). Daha sonra araştırmaya dahil edilen katılımcılara uygulanacak yarı yapılandırılmış mülakat formu sosyal bilgiler eğitimi alanında uzman 3 akademisyenin de araştırma sorularının araştırmanın amacını yansıtmadığı ve soru adetinin yeterli olup olmadığı hususunda görüşü alınarak oluşturulmuştur. Alan uzmanlarının görüşünün alınmasındaki amaç ise, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttırılmak istenmesidir. Mülakat formu ile elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamında Microsoft Office Word dosyasına aktarılmış ve metin haline getirilmiştir. Metin haline getirilen veriler kodlama metodu

kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde verilerin ayrıntılı bir şekilde irdelenmesi ve verilere açıklık getirilmesi söz konusudur (Tedmem, Palancı, Kandemir ve Dündar, 2014: 433). Ayrıca araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüne göre [Uzlaşma Yüzdesi = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100] % 95 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara verdiği cevaplar 146 koddan toplanmıştır. Bu kodlardan bazıları şunlardır: iletişim kopukluğu, verimsiz iletişim, katılım düşüklüğü, ders süresi azlığı, asosyalleşme, odaklanma problemi, kaygı, sağlıksız iletişim, bağlantı problemi, teknolojik problemler, alt yapıyı güçlendirme, ebeveynlerin bilinçlendirilmesi vb.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri ve Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Düşüncelerine Dair Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin kişisel bilgilerine ve pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin düşüncelerine dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin kişisel bilgileri

Öğrenci	Cinsiyet	Sınıf	Yaş
1	Erkek	7	13
2	Erkek	7	13
3	Kadın	7	13
4	Kadın	7	13
5	Erkek	7	13
6	Kadın	6	11
7	Kadın	6	12
8	Kadın	6	12
9	Kadın	6	12
10	Erkek	5	10
11	Erkek	5	11
12	Erkek	5	11
13	Kadın	5	11
14	Erkek	6	12

15	Erkek	5	11
----	-------	---	----

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 15 ortaokul öğrencisinin 7'si kadın 8'inin erkektir. Ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyleri incelendiğinde ise 5. 6. ve 7. sınıftan beşer öğrencinin olduğu, yaş grubu olarak da 10-13 yaş arasında oldukları görülmektedir.

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajlarına dair ortaokul öğrencilerinin bulguları

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrencileri; rahat bir ortam (f=11), kesintiye uğrayan eğitimi devam ettirmesi (f=2), sağlıklı bir ortam (f=1) ve olumlu bir yanı yok (f=1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak rahat bir ortam ifadesini ön plana çıkardıkları görülmüştür. Öğrencilerinin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla en büyük avantajının rahat bir ortamda gerçekleştirilmesi olduğunu dile getirmişlerdir. Öğrencilerinin yine aynı soruya verdikleri cevaplara bakıldığında en az üzerinde durulan konunun sağlıklı bir ortam ve olumlu bir yanı yok ifadeleri olmuştur.

Pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajlarına dair ortaokul öğrencilerinin bulguları

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrencileri; iletişim kopukluğu (f=13), verimsiz eğitim (f=8), katılım düşüklüğü (f=1), ders süresi sıkıntısı (f=1), asosyalleşme (f=1), odaklanma problemi (f=1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde, öğrencilerin genel olarak iletişim kopukluğu konusunun üzerinde durdukları belirlenmiştir. Ortaokul öğrencileri ikinci olarak verimsiz eğitim konusuna vurgu yapmışlardır. Ortaokul öğrencilerinin en az dile getirdikleri konular ise ders süresi sıkıntısı, asosyalleşme ve odaklanma problemi konuları olmuştur.

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin motivasyonlara dair ortaokul öğrencilerinin bulguları

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin motivasyonunuz hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrencilerinden 10’u olumsuz görüş belirtirken 5 öğrenci de olumlu görüş dile getirmiştir. Olumsuz-isteksiz görüşlerden kaygı (f=4), cezbetmemesi (f=3) ve sağlıksız iletişim (f=3) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde 3’te 2’si olumsuz görüş belirtirken, 3’te 1’i ise olumlu görüş belirtmiştir. Olumsuz-isteksiz görüş belirten öğrenciler genel olarak kaygı ve sağlıksız iletişim konuları üzerinde durmuşlardır.

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunlara dair ortaokul öğrencilerinin bulguları

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığınız sorunlar hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrencileri; bağlantı problemi (f=11), sağlıksız iletişim (f=8), sağlıksız ders dinleme ortamı (f=5), ders süresi kısıtlılığı (f=3), teknolojik problemler (f=3), arkadaş ve öğretmen özlemi (f=2) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde bağlantı problemi görüşünü ön plana çıkardıkları gözlenmiştir. Bu sorunu sağlıksız iletişim ve sağlıksız ders dinleme ortamı sorunları takip etmiştir. Ortaokul öğrencilerinin daha az üzerinde durduğu sorunlar ise ders süresi kısıtlılığı, teknolojik problemler, arkadaş ve öğretmen özlemi olmuştur.

Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaşılan sorunların çözüm önerilerine dair ortaokul öğrencilerinin bulguları

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığınız sorunlara karşı çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu ortaokul öğrencilerine sorulmuştur. Ortaokul öğrencileri bu soruya; altyapıyı güçlendirilme (f=9), derslerde teknolojiden daha fazla yararlanma (f=3), ebeveynlerin bilinçlendirilmesi (f=3), öğretmen kalitesinin artırılması (f=2), gürültü probleminin çözülmesi (f=2), ders süresinin uzatılması (f=1), özel ders takviyesi (f=1) ve ders çalışma ortamının çeşitlendirilmesi (f=1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde en fazla üzerinde durdukları çözüm önerisi alt yapıyı güçlendirme olmuştur. Derslerde teknolojiden daha fazla yararlanma cevabı üzerinde en fazla durulan ikinci cevap olmuştur. Ortaokul öğrencilerinin en az üzerinde durdukları konular ise öğretmen kalitesinin artırılması, gürültü probleminin çözülmesi, ders süresinin uzatılması ve ders çalışma ortamının çeşitlendirilmesi gibi konular olduğu görülmüştür.

Ortaokul öğrencilerinin gelecekte uzaktan eğitime ilişkin görüşlerine dair bulgular

“Gelecekteki uzaktan eğitime dair görüşleriniz nelerdir?” sorusuna, araştırmaya katılan ortaokul öğrencileri; zorunlu durumlarda (f=12), ikisi birlikte (f=2), teknoloji gelişirse ve hocalar eğitilirse (f=1) şeklinde cevap vermişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin cevapları incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitimin gelecekte zorunlu durumlarda daha çok kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğrencilerden 2’si gelecekte hem uzaktan eğitimin hem yüz yüze eğitimin birlikte kullanılabileceğini vurgulamıştır. Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinden biri ise hocalara uzaktan eğitim ile alakalı eğitim verildiği takdirde gelecekte uzaktan eğitime daha rahat geçilebileceği yönünde görüş belirtmiştir.

3.2. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kişisel Bilgileri ve Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Düşüncelerine Dair Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ikinci katılımcı grup olan sosyal bilgiler öğretmenlerinin kişisel bilgilerine ve pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin düşüncelerine dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin kişisel bilgileri

Öğretmen	Yaş	Cinsiyet	Meslekteki tecrübe yılı
1	32	Kadın	6
2	37	Kadın	10
3	36	Erkek	9

4	38	Erkek	8
5	39	Kadın	11
6	46	Erkek	20
7	37	Erkek	10
8	46	Erkek	23
9	38	Kadın	13
10	39	Kadın	13
11	38	Kadın	14
12	40	Erkek	16
13	40	Kadın	15
14	43	Erkek	19
15	39	Kadın	13

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan 15 sosyal bilgiler öğretmeninin 8'inin kadın 7'sinin erkek olduğu görülmektedir, Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin 32-46 yaş grupları arasında oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek tecrübe yıllarına baktığımızda ise 6-23 yıl aralıklarında oldukları görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna sosyal bilgiler öğretmenleri; zamandan ve mekandan bağımsız (f=10), öğrenme hızlarına uygun (f=4), ulaşım problemi yok (f=4) düşük maliyetli (f=4), dersler tekrarlanabilir (f=3), sağlıklı bir ortam (f=3), teknoloji donanımını artırıcı (f=3) fırsat eşitliğini sağlar (f=2), görsel ve işitsel unsurların fazlalığı (f=2), eğitimin sekteye uğramaması (f=1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde en fazla üzerinde yoğunlaştıkları konu uzaktan eğitimin zamandan ve mekandan bağımsız olduğu görüşüdür. Bu cevabı öğrenme hızlarına uygun, düşük maliyetli olması, derslerin tekrarlanması, sağlıklı bir ortamda yapılması, teknoloji donanımını artırıcı gibi görüşler takip etmiştir. Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin daha az üzerinde durdukları konular ise fırsat eşitliğini

sağlaması, görsel ve işitsel unsurların fazla olması ve eğitimin sekteye uğramaması gibi konular olmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna sosyal bilgiler öğretmenleri; odaklanma problemi (f=9), öğretmen kontrolünün zorlaşması (f=5), teknik araç eksikliği (f=5), öğrencinin bireyselleşmesi (f=4), dönüt alamama (f=3), öğrenci-öğretmen iletişimsizliği (f=3), öğrencilerin konuyu kavradıklarını anlayamamak (f=3), teknik donanım bilgisizliği (f=3) şeklinde yanıtlamışlardır.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimin dezavantajı olarak gördükleri en önemli konu öğrencilerin odaklanma problemi olmuştur. Araştırmaya katılan 15 sosyal bilgiler öğretmeninden 9’u öğrencilerinin uzaktan eğitim derslerine odaklanmakta zorluk çektiğini bunun da eğitimin verimini ve kalitesini yüz yüze eğitime kıyasla düşürdüğünü dile getirmiştir. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bazıları uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime kıyasla öğrencileri kontrol etmenin daha da zorlaştığını ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler ise teknik araç eksikliği ve öğrencilerin bireyselleşmesi gibi konulardan bahsederek bu konuların uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime oranla daha fazla sorun teşkil ettiğini dile getirmişlerdir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajına dair daha az dile getirdikleri konular ise öğrencilerinden dönüt alamama, öğrenci-öğretmen iletişimsizliği ve teknik anlamdaki donanım bilgisizliği olmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğrencilerinin motivasyonları hakkındaki görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğrencilerinizin motivasyonları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde şu bulgulara rastlanmıştır: olumlu-istekli (f=3), olumsuz-

isteksiz (f=9) ve başlarda hevesli süreç uzayınca sıkılma (f=3) olmak üzere üç ana kategoriye ayrıldığı saptanmıştır. Olumlu-istekli kategorisinin altında ise motivasyonu yüksek (f=3), öğretmenle güçlü bağ (f=1), teknolojiye meraklı (f=1), sınav yılı (f=1) görüşleri bulunmaktadır. Olumsuz-isteksiz kategorisinin altında motivasyonu düşük (f=9), psikolojik yıpranma (f=2), tatil havası (f=1), elverişsiz ortam (f=1) ve ailevi problem (f=1) görüşleri bulunmaktadır. Başlarda hevesli ancak süreç uzayınca sıkıldılar kategorisinin altında ise sürecin uzaması (f=3) görüşü bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde öğrencilerinin motivasyonları hakkında genel olarak olumsuz ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Olumsuz-isteksiz kategorisini belirten öğretmenler genel olarak; motivasyonu düşük, psikolojik yıpranma, öğrencilerinin tatil havasında olduğunu, elverişsiz ders çalışma ortamı ve ailevi problemler şeklinde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bazı sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerinin uzaktan eğitim karşısında olumlu-istekli olduklarını belirtmiştir. Olumlu istekli düşüncesini belirten öğretmenler genel olarak; motivasyonu yüksek, öğretmenleriyle güçlü bir bağ, teknolojiye meraklı öğrenciler, son sınıf olan öğrencilerin sınava hazırlanmaları şeklinde görüş dile getirmişlerdir. Bazı sosyal bilgiler öğretmenleri ise öğrencileri hakkında uzaktan eğitime başlarda hevesliydi ancak süreç uzayınca sıkıldılar görüşünü dile getirmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerine dair bulgular

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerine yöneltilen “Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığınız sorunlar hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğretmenler; alt yapı eksikliği (f=12), bağlantı kopukluğu (f=7), katılım sayısının düşüklüğü (f=6), öğrencileri takip edememe (f=3), velilerin umursamazlığı (f=3), teknolojik araç eksikliği (f=2), internet kotası yetersizliği (f=2), ortam elverişsizliği (f=2), teknolojik bilgi yetersizliği (f=2), dersleri umursamama (f=1), velilerin eğitim alanındaki yetersizliği (f=1), ölçme değerlendirme eksikliği (f=1), şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde üzerinde en fazla durdukları konu alt yapı eksikliği olmuştur. Bu görüşü bağlantı kopukluğu ve

öğrencilerin derslere katılım sayısının düşüklüğü gibi sorunlar takip etmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin daha az üzerinde durdukları konular ise uzaktan eğitimde öğrencileri takip edememeleri, öğrenciler üzerindeki etki ve otoritelerinin az olması, velilerin umursamaz tutumları, teknolojik araç eksikliği, öğrencilerinin internet kotalarının yetersizliği, öğrencilerinin dersleri yüz yüze eğitim dersleri gibi önemsememesi, velilerin eğitim alanındaki yetersizliği, öğrencilere uygulanan ölçme değerlendirme sistemindeki eksiklikler gibi konular olmuştur.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığımız sorunlara karşı çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenleri; ücretsiz internet (f=8), ailelere psikolojik yardım (f=4), alt yapı problemini çözücü projeler (f=3), teknolojik araç yardımı (f=3), öğretmenlere hizmet içi eğitim (f=2), yoklama sistemi olmalı (f=2), uygun ortam sağlanmalı (f=2), materyal üretimi artmalı (f=2), ölçme değerlendirme iyileştirilmeli (f=2), açık alanda ders (f=1), bilgisayar odaları oluşturulmalı (f=1), öğrencilere bilişim teknolojileri eğitimi (f=1), bilgisayar ve tabletlerde fiyat indirimi (f=1), devam zorunluluğu olmadan yüz yüze eğitim (f=1), köylere EBA merkezleri (f=1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelendiğinde en fazla üzerinde durdukları çözüm önerisinin ihtiyacı olan ailelere ücretsiz internet olduğu göze çarpmaktadır. Bu çözüm önerisini, ailelere psikolojik yardım edilmesi, alt yapı problemlerinin giderilmesi, ihtiyacı olan ailelere teknolojik araç yardımı yapılması gibi çözüm önerileri takip etmiştir. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin en az üzerinde durdukları çözüm önerileri ise; öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, öğrencilere sağlıklı ders çalışma ortamlarını sağlanması, uzaktan eğitim derslerinde kullanmak üzere materyal üretiminin artırılması, ölçme ve değerlendirme kriterlerinin iyileştirilmesi, açık alanda ders yapılması, bilgisayar odaları oluşturulması, öğrencilere bilişim teknolojileri eğitimi verilmesi ve köylere EBA merkezleri kurulması gerektiği önerileridir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin gelecekteki uzaktan eğitime dair görüşlerinin bulguları

“Gelecekteki uzaktan eğitime dair görüşleriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinden 7’si şu ifadelerle olumsuz görüş bildirmiştir: Günümüz eğitim sistemine uygun değil (f=6), eğitimi verimsizleştirir (f=3) ve akran ile öğrenme şart (f=1). Araştırmaya katılan 8 sosyal bilgiler öğretmeni ise zamanla geliştirilip uygulanabilir (f=7), eğitimi tamamlayıcı ve destekleyicidir (f=4), ders daha eğlenceli hale gelir (f=1), öğretmenin yükü azalır (f=1) ve araştırmacı-sorgulayıcı bireyler yetişir (f=1) şeklinde olumlu görüş bildirmiştir.

Araştırmaya katılan ve olumsuz görüş belirten sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde; gelecekte uzaktan eğitim sisteminin kullanılmayacağı, gelecekte uzaktan eğitime geçilmesi durumunda eğitimin verimsizleşeceği, uzaktan eğitim sisteminde akran öğrenmesinin engellendiğini görüşleri ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan ve olumlu görüş belirten sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde ise; öğretmenlerin şimdiki teknolojiyle yetersiz olduğu ancak zamanla geliştirilirse uygulanabileceği, eğitimi tamamlayıcı ve destekleyici bir unsur olduğu, dersi daha eğlenceli hale getirebileceği, öğretmenin yükünü azaltabileceği, araştırmacı-sorgulayıcı bireyler yetiştirebileceği gibi görüşler ortaya çıkmıştır.

3.3. Araştırmaya Katılan Ortaokul Öğrenci Velilerinin Kişisel Bilgileri ve Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Düşüncelerine Dair Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde üçüncü katılımcı grup olan ortaokul öğrenci velilerinin kişisel bilgilerine ve pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin düşüncelerine dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin kişisel bilgileri

Veli	Yaş	Meslek	Cinsiyet	Velisi olduğu öğrencinin sınıfı
1	40	Grafiker	Erkek	6
2	37	Grafiker	Kadın	6
3	37	Memur	Kadın	6
4	34	Öğretmen	Kadın	5

5	37	İşçi	Erkek	5
6	40	Avukat	Kadın	7
7	43	Mühendis	Erkek	7
8	37	Öğretmen	Kadın	5
9	40	Mali Müşavir	Erkek	7
10	38	Ev Hanımı	Kadın	7
11	35	Öğretmen	Kadın	5
12	40	Bilgisayar Programcısı	Erkek	5
13	40	Temizlik Görevlisi	Erkek	7
14	40	Mühendis	Erkek	6
15	38	Memur	Erkek	5

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan 15 ortaokul öğrenci velisinin 7'sinin kadın 8'inin erkek olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrenci velilerinin 34-43 yaş grupları arasında oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrenci velilerinin meslekleri grafiker, memur, öğretmen, işçi, avukat, mühendis, bilgisayar programcısı, temizlik görevlisi gibi çeşitli meslek grupları olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla avantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğrenci velileri: güvenli bir ortam (f=11), zamanı iyi kullandırması (f=7), ulaşım masrafı yok (f=5), bilgiye erişim daha kolay (f=3), daha esnek (f=3), kontrol daha kolay (f=2), daha kaliteli eğitim (f=2), maliyeti daha düşük (f=2), eğitimi destekleyici (f=2), içine kapanık çocukları aktifleştirici (f=2), disiplin sorunu yok (f=1), teknolojinin faydalı kullanımını arttı (f=1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin cevapları incelendiğinde en fazla üzerinde yoğunlaştıkları konu güvenli bir ortam görüşü olmuştur. Bu görüşü zamanı iyi kullanma, ulaşım masrafının olmaması, bilgiye erişim daha kolay olması gibi görüşler izlemiştir. Velilerin daha az dile getirgi konular ise; kontrol daha kolay, daha kaliteli eğitim,

maliyeti daha düşük, eğitimi destekleyici, içine kapanık çocukları aktifleştirici, disiplin sorunu yok, teknolojinin faydalı kullanımını arttı şeklinde olmuştur.

Ortaokul öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajları hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna öğrenci velileri: çocuğu bireyselleştirmesi (f=8), bağlantı problemi (f=7), çocuğu pasifleştirmesi (f=7), odaklanma problemi (f=7), iç disiplin eksikliği (f=6), kalitesiz eğitim (f=5), teknolojik araç eksikliği (f=2), uygulamalı derslerde sıkıntı (f=1), kardeş rahatsızlığı (f=1), tatil havasındalar (f=1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin cevapları göz önünde bulundurulduğunda velilerin uzaktan eğitimin dezavantajı olarak gördükleri en önemli konunun, uzaktan eğitimin çocuklarını bireyselleştirdiği olmuştur. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla dezavantajlarında, bazı veliler bağlantı problemini şeklinde görüş belirtirken bazı veliler çocukları pasifleştirmesi şeklinde cevap vermiştir. Araştırmaya katılan bazı veliler ise odaklanma problemi, iç disiplin eksikliği, kalitesiz eğitim gibi konulardan bahsederek bu konuların uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime oranla daha fazla sorun teşkil ettiğini ifade etmişlerdir. Öğrenci velilerinin daha az üzerinde durdukları konular ise; teknolojik araç eksikliği, kardeş rahatsızlığı, öğrencilerin tatil havasında olmaları konuları olmuştur.

Ortaokul öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin çocuklarının motivasyonları hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin çocuğunuzun motivasyonu hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde şu bulgulara rastlanmıştır: olumlu-istekli (f=7), olumsuz-isteksiz (f=4) ve başlarda hevesliydi ancak süreç uzayınca sıkıldı (f=4) olmak üzere üç ana kategoriye ayrıldığı saptanmıştır. Olumlu-istekli kategorisinin adı altında teşvik edersek motivasyonları daha çok artıyor (f=4), doğru yönlendirilmeye ihtiyacı var (f=2), sevdiği derslerde motivasyonu yüksek (f=1) görüşleri bulunmaktadır. Olumsuz-isteksiz kategorisi altında uzaktan eğitim tatmin edici gelmedi (f=2), motivasyonu düşük (f=2) görüşleri yer almaktadır.

Başlarda hevesliydi ancak süreç uzayınca sıkıldı kategorisi altında ise sürecin uzaması (f=4) görüşü yer almaktadır.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin cevapları incelendiğinde çocuklarının motivasyonları hakkında genel olarak olumlu ifadeler kullandıkları belirlenmiştir. Olumlu-istekli kategorisini belirten veliler genel olarak; teşvik edersek motivasyonu daha çok artırıyor görüşünde yoğunlaşmışlardır. Olumsuz-isteksiz kategorisinde görüş bildiren velilerden bazıları ise; uzaktan eğitim tatmin edici gelmedi ve motivasyonu düşük düşüncesini dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan velilerden bazıları da; başlarda hevesliydi ancak süreç uzayınca sıkıldı kategorisini belirtmiştir.

Ortaokul öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığınız sorunlar hakkında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrenci velileri: internet problemi (f=14), uzaktan eğitime ilgisiz (f=4), teknolojik cihaz eksikliği (f=3), çocuğun evde yalnız kalması (f=3), kardeş rahatsızlığı (f=2), psikolojisi bozuldu (f=2), ders içerikleri yetersiz (f=1), kaynak sıkıntısı (f=1), sistem oturtulmakta zorlanıldı (f=1), öğretmen kontrolü sınırlı (f=1) şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin cevapları incelendiğinde üzerinde en fazla durdukları konu internet problemi olmuştur. Bu görüşü uzaktan eğitime ilgisiz, teknolojik cihaz eksikliği, çocuğun evde yalnız kalması takip etmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan ortaokul öğrenci velilerinin daha az üzerinde durdukları konular ise; kardeş rahatsızlığı, psikolojisi bozuldu, ders içerikleri yetersiz, kaynak sıkıntısı, sistem oturtulmakta zorlanıldı, sınırlı öğretmen kontrolü gibi konular olmuştur.

Ortaokul öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri hakkında görüşlerine dair bulgular

“Pandemi sürecindeki uzaktan eğitimde karşılaştığınız sorunlara karşı çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna ortaokul öğrenci velileri: ücretsiz internet (f=13), alt yapının düzeltilmesi (f=8), ücretsiz ders materyalleri (f=5), öğretmen kalitesi artırılmalı (f=3), kaynakların artırılması gerekli (f=2), şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Ortaokul öğrenci velilerinin cevapları incelendiğinde en fazla üzerinde durdukları çözüm önerisinin ihtiyacı olan ailelere ücretsiz internet olduğu göze çarpmaktadır. Bu çözüm önerisini, alt yapının düzeltilmesi, ücretsiz ders materyalleri gibi çözüm önerileri takip etmiştir. Öğrenci velilerinin da az dile getirdikleri çözüm önerileri ise; öğretmen kalitesi artırılmalı ve kaynakların artırılması olmuştur.

Ortaokul öğrenci velilerinin gelecekteki uzaktan eğitime dair görüşlerinin bulguları

“Gelecekteki uzaktan eğitime dair görüşleriniz nelerdir?” sorusuna araştırmaya katılan ortaokul öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar göz önünde bulundurulduğunda olumlu görüş, olumsuz görüş ve hem uzaktan eğitim hem de yüz yüze eğitim olur olmak üzere 3 ana kategoride cevap verdikleri saptanmıştır. Velilerden 5’i olumlu görüş bildirmiştir: Teknoloji gelişirse geçilir (f=3), uzaktan eğitime geçilir (f=2), öğretmen kalitesi artarsa geçilir (f=1) ve ilk olarak üst sınıflarda geçilebilir (f=1). Velilerden 7’si olumsuz görüş bildirmiştir: uzaktan eğitim akran öğrenmesini zayıflatır (f=4), uzaktan eğitime geçilmez (f=2), mevcut eğitim sistemi düzenlenmeli (f=1), müfredat ortadan kalkar (f=1) ve duygusal bağ yok (f=1). Velilerden 3’ü ise hem yüz yüze eğitim hem de uzaktan eğitim [hibrit sistem (f=3)] şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmaya katılan ve olumlu görüş belirten ortaokul öğrenci velilerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, olumlu görüş bildirenlerin; teknoloji gelişirse, öğretmen kalitesi artarsa, üst sınıflarda kullanılmak şartıyla uzaktan eğitime geçilir şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan ve olumsuz görüş belirten velilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde ise; uzaktan eğitim akran öğrenmesini zayıflatır, uzaktan eğitime geçilemez, mevcut eğitim sistemi düzenlenmeli, duygusal bağ olmadığı için verimsizdir şeklinde görüş bildirmişlerdir. Araştırmaya katılan bazı veliler ise gelecekte hem yüz yüze eğitimin hem de uzaktan eğitimin birlikte uygulanacağını ve bu iki sistemin birbirine entegre şekilde eğitimin devam edebileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca gelecekte yüz yüze ve uzaktan eğitimin birlikte kullanılarak, eğitimin kalitesinin ve veriminin daha da artırılabilirliğini söylemişlerdir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılımlarıyla katkı sağlayan ilk grup öğrenciler olmuştur. Ortaokul öğrencilerinden pandemi sürecindeki uzaktan eğitime dair görüş ve düşünceleri öğrenilmiştir. Araştırmaya katılıp uzaktan eğitime ilişkin fikirlerine başvuru alan öğrenci katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde büyük çoğunluğunun bu zorlu süreçte okul ortamını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini özledikleri saptanmıştır. Yüz yüze eğitim sisteminin uzaktan eğitim sistemine oranla daha faydalı olduğu kanaatinde fikir birliğine ulaşılmıştır. Normal zamanlarda okullara gitmek dahi istemeyen öğrencilerin okullarını özledikleri belirlenmiş ve öğrencilerin yüz yüze eğitimin önemini idrak ettikleri tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılımlarıyla katkı sağlayan ikinci grup sosyal bilgiler öğretmenleri olmuştur. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime dair görüş ve düşünceleri incelendiğinde, uzaktan eğitimin en büyük avantajının zamandan ve mekandan bağımsız olması düşüncesidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine motivasyonlarının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre uzaktan eğitime karşı öğrencilerinin motivasyonları hakkında olumlu görüş bildirerek öğrencilerinin derslere istekli katıldığını söyleyenlerin oranı daha azdır. Bazı öğretmenler ise öğrencilerinin başlarda hevesli olduklarını ancak süreç uzayınca başlardaki heveslerinin kalmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimdeki en büyük sorun olarak alt yapı eksikliğini dile getirdikleri görülmüştür. Daha sonra en çok dile getirilen sorunlar ise bağlantı kopukluğu ve katılım sayısının düşüklüğü olarak göze çarpmaktadır. Öğretmenler tarafından bu sorunlara en önemli çözüm önerisi olarak ihtiyacı olan insanlara ücretsiz internet fikri dile getirilmiştir.

Araştırmaya katılımlarıyla katkı sağlayan üçüncü grup veliler olmuştur. Velilerin verdikleri cevaplara göre velilerin büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla en büyük avantajının, çocukların sağlık açısından güvenli bir ortamda eğitim aldıklarını vurgulamıştır. Veliler uzaktan eğitimin en büyük dezavantajının çocuklarını bireyselleştirmesi olduğunu söylemişlerdir. Çocuklarının evde tek başlarına eğitim almalarının onların psikolojik ve sosyal olarak gelişimlerini engelleyeceği yönünde görüş

bildirmişlerdir. Velilerin büyük çoğunluğu bu süreçte uzaktan eğitimde karşılaşılan en büyük sorunun internet problemi olduğunu vurgulamıştır. Veliler çözüm öneri olarak da devletin ihtiyaç sahibi ailelere ücretsiz internet yardımı yapmasını ve internetle ilgili yaşanan alt yapı sıkıntılarının düzeltilmesini vurgulamışlardır. Veliler gelecekte uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri incelendiğinde, bazı veliler gelecekteki uzaktan eğitime dair olumsuz görüş bildirirken, bazı veliler olumlu görüş bildirmişlerdir. Bazı veliler ise gelecekte uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin birbirlerini destekleyici olabileceğini dile getirmişlerdir.

Uzaktan eğitim ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda gerek bizim araştırmamızın sonucuyla paralellik gösteren gerekse bizim araştırmamızın sonucundan farklı sonuçlara ulaşan araştırmacıların çalışmaları mevcuttur.

Bizim çalışmamıza benzer olarak Bozkurt (2020), “Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması” adlı makalesinde yaptığımız çalışmaya benzer sonuç ortaya koyarak; pandem, sürecinde uzaktan eğitimde teknolojilerden çokça yararlanılması gerektiğine ve dijital becerilerin ile dijital yeterliliklerin geliştirilmesine vurgu yapmıştır.

Bizim çalışmamızın sonucundan farklı olarak Yadigar (2010) yılında “Uzaktan Eğitim Programlarının Etkinliğinin Değerlendirilmesi (Gazi Üniversitesi Bilişim Sistemleri Uzaktan Eğitim Tezsiz Yüksek Lisans Programı Örneği)” isimli yüksek lisans tezi yazmıştır. Yadigar, Gazi Üniversitesinde bilişim teknolojilerinde uzaktan eğitim sisteminde tezsiz yüksek programına kayıtlı bulunan öğrencilerin konu hakkındaki görüşleriyle ilgili değerlendirme yapmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu gelecekte yine uzaktan eğitim sistemlerini tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılım sağlayan bazı öğrenciler uzaktan eğitim programı hakkında olumlu görüş belirtirken bazı öğrenciler uzaktan eğitimi içerik açısından yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Elitaş (2017) yayınladığı “Uzaktan Eğitim Lisans Sürecinde Yeni İletişim Teknolojileri: Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi” adlı doktora tezinde, teknoloji ve eğitimin karşılıklı ilişkilerini özel bir bakış açısıyla ele almış ve ATAUZEM örneğini baz alınarak değerlendirmiştir. Bu çalışmada Elitaş eğitimi olayın merkezine almıştır ve

geleneksel eğitimin gelişen dünyada bilişim teknolojileri sayesinde hangi noktalarda değişikliğe uğradığı üzerinde durmuştur.

Koçdar (2006) yılında ‘‘Uzaktan Eğitim Ders Kitaplarının Geribildirim Açısından Değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi’nin Uzaktan Eğitim Veren İşletme ve İktisat Fakülteleri Örneği’’ isimli yüksek lisans tezini kaleme almıştır. Koçdar öğrencilerin kendi kendilerine öğrenme ilkelerine göre planlanan ders kitaplarındaki dönütlere ilişkin öğrenenlerin tercihleri, yöntemleri ve işlevlerini yerine getirmesi konusundaki görüşlerini araştırmıştır. Araştırmanın sonunda, öğrencilerin kişisel öğrenme ilkelerine uygun olarak hazırlanan ders kitaplarının içeriklerinde en çok açıklama ve geciktirilen dönüt türlerini seçtiklerini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin aldıkları dönütleri etkin bir biçimde kullandıkları da belirtilmiştir.

Kılınç (2015) ‘‘Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Etkililiği Üzerine Bir Araştırma (İnönü Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi İlahiyat Lisans Tamamlama Programı Örneği)’’ adlı bir doktora tezi kaleme almıştır. Kaleme alınan bu doktora tezinin amacı, İslam Ahlak Felsefesi dersinin etkililiği ile ilgili bir fikir ortaya çıkarma olmuştur. Bu husus doğrultusunda uzaktan eğitimin etkililiğini belirlemek amacıyla geliştirilen başarı testi uygulanmıştır ve çalışma grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası aldıkları toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğunu görmüştür. Bu durumu geleneksel öğretim yöntemi ile uzaktan öğretim yönteminin aynı düzeyde başarı gelişimi sağladığının bir göstergesi şeklinde yorumlamıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğretmenlere uzaktan eğitim ile ilgili dijital materyallerin hazırlanması, bilgi teknolojilerini kullanma gibi hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Öğretmen ve öğretmen adaylarına teknolojik materyal konusunda eğitimler verilebilir.
- Online eğitimi kapsamında ortaokul öğrencileri medya okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık becerileri kazandırmak amacıyla eğitimler verilebilir.

- Gelecekte teknolojinin ve bilimin gelişmesiyle yüz yüze eğitimi destekleyici olarak uzaktan eğitim kullanılabilir.
- Türkiye çapında internet ile ilgili alt yapı sorunları düzeltilebilir.
- Pandemiden bağımsız olarak gelecekte hibrit sistem kullanılabilir.
- İhtiyacı olan ailelere devlet tarafından ücretsiz internet ve teknolojik cihazlar (bilgisayar, akıllı telefon, tablet vs.) verilebilir.

KAYNAKÇA

- Baltacı, A. (2018) Nitel araştırmada örneklem yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1). 231-274.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-141.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Çıkman, A. (2011). *Bölgemizde pandemik influenza (H1N1) olgularının irdelenmesi: Uzmanlık Tezi*, T.C. 100. Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Van.
- Elitaş, T. (2017). *Uzaktan eğitim lisans sürecinde yeni iletişim teknolojileri: Atatürk Üniversitesi uzaktan eğitim merkezi: Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- Hızal, A. (1983). *Uzaktan öğretim süreçleri ve yazılı gereçler "eğitim teknolojisi açısından yaklaşım"*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Kılınç, M. (2015). *Uzaktan eğitim uygulamalarının etkinliği üzerine bir araştırma (İnönü üniversitesi uzaktan eğitim merkezi ilahiyat lisans tamamlama programı örneği): yayınlanmamış Doktora Tezi*, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Koçdar, S. (2006). *Uzaktan eğitim ders kitaplarının geribildirim açısından değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim veren işletme ve iktisat fakülteleri örneği:*

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.

Tedmem, Z. S., Palancı, M., Kandemir M. ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve Bilim Dergisi'nde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: içerik analizi: *Eğitim ve Bilim*, 173(39), 430-453.

Timmins, F. & McCabe, C. (2005). How to conduct an effective literature search: *Art & Science Study Skills*, 11(20), 41-47.

Üstün, Ç. ve Özçiftçi, S. (2020). COVID-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri: Bir değerlendirme çalışması: *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1) 142-153

Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (G.Ü. bilişim sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)*:Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*: Ankara: Seçkin Yayıncılık.